

Euroopa Kohus tunnistas vastuvõetamatuks kaks eelotsusetaotlust, mis puudutavad Poola 2017. aasta meetmeid, millega kehtestatakse kohtunike suhtes distsiplinaarkord

Asjaolu, et liikmesriigi kohtunik on esitanud vastuvõetamatuks osutunud eelotsusetaotluse, ei saa siiski kaasa tuua tema suhtes distsiplinaarmenetlust

Euroopa Kohtu suurkoda tunnistas 26. märtsil 2020 kuulutatud kohtuotsusega **Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny** (liidetud kohtuasjad C-558/18 ja C-563/18) vastuvõetamatuks Łódźi regionaalse kohtu (Poola) ja Varssavi regionaalse kohtu (Poola) esitatud eelotsusetaotlused. Mõlema taotlusega **esitasid need kaks liikmesriigi kohut Euroopa Kohtule sisuliselt küsimuse, kas kohtunike distsiplinaarkorda reguleerivad uued Poola õigusnormid on kooskõlas õigussubjektide õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele, mis on tagatud ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga.**

Esimene kohtuasi (C-558/18) puudutab Poola linna Łowiczi ja riigikassa vahelist vaidlust seoses nõudega tasuda avalikke toetusi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustas, et on tõenäoline, et otsus, mille ta peab käesolevas asjas tegema, saab olema riigikassa jaoks ebasoodne. Teine kohtuasi (C-563/18) käsitleb omakorda kriminaalmenetlust, mis on algatatud kolme isiku suhtes kuritegude tõttu, mis pandi toime 2002. ja 2003. aastal, kusjuures eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kaaluma nende isikute puhul karistuse erandkorras kergendamist, sest süükkspannud tegude omaksvõtmisega tegid nad uurimisasutustega koostööd. Mõlemas eelotsusetaotluses viidatakse kartusele, et selliste otsuste tõttu võidakse algatada distsiplinaarmenetlus kummaski kohtuasjas üheliikmelisse kohtukoosseisu kuuluva kohtuniku suhtes. Eelotsusetaotluse esitanud kohtud viitavad Poolas hiljuti toimunud seadusandlikele reformidele, mis seavad kahtluse alla kohtunike suhtes läbiviidavate distsiplinaarmenetluste objektiivsuse ja erapooletuse ning kahjustavad Poola kohtute sõltumatust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtunikud rõhutavad eelkõige märkimisväärset mõjuvõimu, mis nüüdseks on justiitsministrile antud distsiplinaarmenetluses üldkohtute kohtunike suhtes, ning toonitavad, et selle mõjuvõimuga ei kaasne piisavaid tagatisi. **Eelotsusetaotluse esitanud kohtute arvates annab niisugune distsiplinaarmenetlus seadusandlikule ja täidesaatvale võimule vahendi tagandada need kohtunikud, kelle otsused neile ei sobi, ning selle kaudu mõjutada kohtulahendeid, mida nad peavad tegema.**

Pärast seda, kui Euroopa Kohus luges end pädevaks tõlgendama ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, võttis kohus seisukoha kahe eelotsusetaotluse vastuvõetavuse osas. Sellega seoses meenutas kohus kõigepealt, et vastavalt ELL artikli 267 sõnastusele peab esitatud eelotsusetaotlus olema „vajalik“ selleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks „teha otsuse“. Euroopa Kohus täpsustas ka, et tulenevalt sellest sättest, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Kohtu praktikas, eeldab eelotsusemenetlus nimelt liikmesriigi kohtus tegelikult pooleli olevat menetlust, mille raames palutakse sellel kohtul arvesse võtta eelotsust. Euroopa Kohus rõhutas oma erilist ülesannet eelotsusetaotluste kontekstis, mis seisneb nimelt eelotsusetaotluse esitanud kohtu abistamises viimase menetluses oleva konkreetse kohtuvaidluse lahendamisel, ning märkis seejärel, et see kohtuvaidlus ja need liidu õigusnormid, mille tõlgendamist palutakse, peavad olema omavahel seotud. Kõnealune side peab olema niisugune, et vastav tõlgendus on objektiivselt vajalik otsuse jaoks, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema.

Käesoleval juhul **tuvastas Euroopa Kohus** esiteks, **et põhikohtuasjad ei ole kuidagi seotud liidu õigusega**, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, millel põhinevad eelotsuse küsimused. Seega otsustas kohus, et eelotsusetaotluse esitanud kohtud ei pea kohaldama seda õigust, selleks et leida nendele vaidlustele sisuline lahendus. Teiseks meenutas Euroopa Kohus, et ta on tõepoolest juba vastuvõetavaks tunnistanud eelotsuse küsimused, mis puudutavad liidu õiguses selliste menetlusnormide tõlgendamist, mida asjaomane eelotsusetaotluse esitanud kohus peab oma otsuse tegemisel tõlgendama¹, kuid märkis, et esitatud küsimused kahes käesolevas asjas ei ole sellise ulatusega. Kolmandaks leidis Euroopa Kohus, et vastus nendele küsimustele ei näi olevat ka selline, mis annaks eelotsusetaotluse esitanud kohtutele liidu õiguse tõlgenduse, mis võimaldab neil lahendada riigisisese õiguse menetluslikud küsimused, enne kui nad põhikohtuasjades kohtuvaidlused sisuliselt lahendavad². Seetõttu **otsustas Euroopa Kohus, et eelotsusetaotlustest ei selgu, et liidu õigusnormi, mida eelotsuse küsimused puudutavad, ning põhikohtuasjade vahel esineb seos, mis muudab taotletud tõlgenduse vajalikuks, et võimaldada eelotsusetaotluse esitanud kohtutel sellisest tõlgendusest tulenevate juhiste alusel teha oma vastavad otsused. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et esitatud küsimused on üldist laadi, mistõttu tuleb eelotsusetaotlused tunnistada vastuvõetamatuks.**

Lõpuks meenutas Euroopa Kohus, et õiguspärased ei ole sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on sätestatud, et liikmesriigi kohtuniku suhtes võidakse läbi viia distsiplinaarmenetlus asjaolu tõttu, et ta on Euroopa Kohtule esitanud eelotsusetaotluse³. Väljavaade muutuda distsiplinaarmenetluse aluseks isikuks kahjustab nimelt asjaomase riigisisese kohtuniku võimalust tõhusalt kasutada õigust pöörduda Euroopa Kohtusse ning tõhusalt täita liidu õiguse kohaldamisel kohtuniku ülesandeid, mis on talle aluslepingutega antud. Euroopa Kohus täpsustas selles osas, et asjaolu, et sel põhjusel ei algatata kohtuniku suhtes distsiplinaarmenetlust või talle ei määrata distsiplinaarkaristusi, kujutab endast ka kohtuniku sõltumatusele omast tagatist.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

¹ Euroopa Kohtu 17. veebruari 2011. aasta kohtuotsus Weryński (C-283/09), vt ka [pressiteade nr 7/11](#).

² Euroopa Kohtu 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (liidetud kohtuasjad [C-585/18](#), [C-624/18](#) ja [C-625/18](#)), vt ka [pressiteade nr 145/19](#).

³ Euroopa Kohtu presidendi 1. oktoobri 2018. aasta määrus Miasto Łowicz ja Prokuratura Okręgowa w Płocku (liidetud kohtuasjad [C-558/18](#) ja [C-563/18](#)).